

УДК 378.14 : 61-056.6

Дев'яткіна Т.О., Важнича О.М., Дев'яткіна Н.М., Колот Е.Г.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава

**ФАКТОРИ УСПІШНОГО ЗАСВОЄННЯ ДОКЛІНІЧНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ СТУДЕНТАМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ
В МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Проаналізовано фактори, які визначають успішне опанування доклінічних дисциплін іноземними студентами-медиками, на прикладі вивчення фармакології. До таких факторів належать мотивація до навчання, достатня довишівська підготовка, володіння мовою навчання, обмеження кількості студентів у академічній групі, сучасне методичне забезпечення, висока кваліфікація викладача.

Ключові слова: іноземні студенти, вища медична освіта, доклінічна підготовка.

Проанализированы факторы, определяющие успешное овладение доклиническими дисциплинами иностранными студентами-медиками, на примере изучения фармакологии. К числу таких факторов отнесены надлежащая мотивация к обучению, достаточная довузовская подготовка, владение языком обучения, ограничение количества студентов в академической группе, современное методическое обеспечение, высокая квалификация преподавателя.

Ключевые слова: иностранные студенты, высшее медицинское образование, доклиническая подготовка.

The article analyzes the factors determining the successful mastery of preclinical disciplines by foreign medical students on the example of studying Pharmacology. Such factors include proper motivation for training, sufficient pre-university training, language proficiency, a limited number of students in the academic group, modern methodological support, and a high qualification of the teacher.

Keywords:

Постановка проблеми. Глобалізація стала однією з гострих проблем сучасності, які позначаються на вищій освіті [3; 6; 8]. Близько 5 мільйонів осіб у всьому світі здобувають освіту за кордоном, причому найбільше іноземних студентів навчаються у Великобританії, Німеччині, Австралії, Франції та США, де здобуває вищу освіту кожен п'ятий із п'яти мільйонів [3]. В Україні навчаються близько 150 тисяч студентів з Індії, Азербайджану, Марокко й інших країн, причому найширшою популярністю в них користується вища медична освіта [3]. Згідно з даними Міністерства освіти і науки України половина студентів-іноземців здобуває освіту українською мовою, у більш ніж тридцяти відсотків викладання ведеться російською мовою, англійською ж мовою навчаються майже дев'ятнадцять відсотків іноземних студентів [3]. Проблеми, пов'язані з адаптацією і навчанням іноземних студентів, зокрема студентів-медиків, мають як спільні риси в різних країнах, так і національні особливості відповідно до рівня розвитку країни, системи підготовки медичних кадрів тощо.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Питання освіти студентів-іноземців висвітлюються в численних працях вітчизняних і закордонних авторів. Їхні різні аспекти розглядають Антонова К.В., Іваноньків О., Ушакова Н.И., Huhn D., Poyrazli S., Lopez M.D. та інші [1; 2; 4; 5; 7-10]. Основна увага приділяється адаптації іноземних студентів у новому соціальному середовищі, їхній мовній підготовці, взаємодії з іншими верствами студентства.

Постановка завдання дослідження. Лишається актуальним пошук шляхів підвищення якості професійної підготовки майбутніх лікарів із числа студентів-іноземців, що особливо гостро стосується України та її системи вищої медичної освіти, яка перебуває на стадії розвитку і реформування. Мета статті – на основі власного педагогічного досвіду проаналізувати фактори, які визначають якість теоретичної та практичної підготовки студентів-іноземців із фармакології під час їх навчання в медичному вищому навчальному закладі України.

Виклад основного матеріалу. Багаторічний досвід викладання фармакології студентам-іноземцям на кафедрі експериментальної та клінічної фармакології Української медичної стоматологічної академії показує, що вирішальним фактором для успішного вивчення цієї дисципліни громадянами інших країн є мотивація до навчання. У тих студентів, які мають високі бали поточної успішності, домінує бажання в майбутньому бути корисним своєму народові, прагнення реалізувати гуманні принципи християнської чи іншої релігії, наслідування прикладу видатних учених-медиків або провідних фахівців охорони здоров'я власної країни. Далеко не останнє місце в цьому переліку займає можливість мати стабільну соціальну позицію у власній країні або працевлаштуватися в одній із розвинутих країн Заходу. Зазначена мотивація дозволяє студенту-іноземцю легше долати стрес, який виникає під час перебування поза межами батьківщини, поліпшує співпрацю з викладачем, дозволяє плідно співпрацювати з іншими студентами. Ці міркування цілком узгоджуються зі спостереженнями закордонних авторів [9].

Не менш важливим є достатній запас попередніх знань. Нині студенти-іноземці в Україні не проходять жорсткого вступного тестування [3] і недоліки довшівської освіти, зумовлені об'єктивними і суб'єктивними факторами інших країн, стають лімітуючими при опануванні доклінічних дисциплін, зокрема фармакології з її фармакокінетичними константами, молекулярними механізмами дії, фармакогенетичними підходами до призначення лікарських засобів.

У багатьох випадках успішне вивчення доклінічної дисципліни студентами-іноземцями визначається рівнем мовної підготовки. З цією проблемою стикаються в усіх країнах, де навчаються іноземні студенти [11], але в Україні ця проблема стає особливо гострою, якщо студенту доводиться опановувати, крім державної, ще й англійську або російську мову навчання [4]. У медичному навчальному закладі, зокрема при вивченні фармакології, до цього приєднується необхідність знати і використовувати латинську

термінологію. Досвід викладання фармакології іноземним студентам показує, що незалежно від рівня їхньої мовної підготовки корисним є створення термінологічних словників і списків стандартних скорочень, наведення в підручниках і посібниках транскрипції назв препаратів.

Крім факторів, що стосуються особи студента-іноземця, на якість засвоєння доклінічної дисципліни впливають і фактори, зумовлені організацією навчального процесу. Найкращий результат досягається за невеликої кількості іноземних студентів у групі, як передбачено Болонською системою [6]. У цьому разі викладач має найкращі можливості для індивідуалізації навчання й застосування сучасних освітніх технологій, особливо за умов різного рівня початкової підготовки, різного володіння мовою навчання й особливостей національного характеру.

Засвоєння теоретичних знань і практичних навичок із фармакології та інших доклінічних дисциплін значною мірою залежить від методичного забезпечення навчального процесу. Останнім часом значно поліпшилося забезпечення іноземних студентів навчальною літературою, виконується комп'ютерний контроль знань, однак невирішеними залишаються питання поповнення тематичних колекцій лікарських засобів і створення сучасних лабораторій (у тому числі міжкафедральних) для проведення навчальних експериментів.

Підкреслимо, що успішне навчання іноземних студентів-медиків потребує високої педагогічної майстерності. Викладач має не тільки досконало знати свій предмет, а й добре володіти мовою, якою ведеться навчання, враховувати національні та релігійні традиції своєї аудиторії.

Висновки і перспективи. Отже, інтернаціоналізація вищої медичної освіти стала закономірним процесом в Україні та світі. Його проблеми спільні для різних країн, різних вищих навчальних закладів і кафедр. При викладанні доклінічних дисциплін, зокрема фармакології, якість фахової підготовки майбутніх лікарів з інших країн визначається мотивацією студентів до навчання, їхньою достатньою довшівською підготовкою,

володінням мовою навчання, а також обмеженням кількості студентів у академічній групі, сучасним методичним забезпеченням і високою педагогічною майстерністю викладача. Плануємо на прикладі вивчення фармакології дослідити фактори, які зумовлюють специфіку англomовної форми навчання іноземних студентів.

Література

1. Антонова К.В. Вплив «культурного шоку» на процес соціалізації іноземних студентів на початковому етапі навчання [Електронний ресурс] / К.В. Антонова. – Режим доступу: http://sconference.org/publ/nauchno_prakticheskie_konferencii/pedagogicheskie_nauki/socialnaja_pedagogika/12-1-0-890.

2. Іваноньків О. Адаптація іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах України / О. Іваноньків // Актуальні питання організації навчання іноземних студентів у європейському освітньому просторі : матеріали міжнар. наук.-метод. конф., 13–16 травня 2014 р.– Тернопіль, 2014. – С. 130–133.

3. Иностранные студенты в Украине / Министерство образования и науки Украины. Украинский государственный центр международного образования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://studyinukraine.gov.ua/ru/zhizn-v-ukraine/inostrannye-studenty-v-ukraine>. – Название с экрана

4. Ушакова Н.И. Концепция языковой подготовки иностранцев в вузах Украины / Н.И. Ушакова, В.В. Дубичинский, А.Н. Тростинская. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dok.opredelim.com/docs/index-43899.html>.

5. Azimaraghi O. Corresponding international students seeking medical education in Iran; Challenges and opportunities / O. Azimaraghi, A. Movafegh // Acad. J. Surg. – 2017. – Vol. 4, № 1. – P. 1.

6. Bologna Declaration. The European Higher Education Area. Joint Declaration of the European Ministers of Education, Retrieved: 22.01.2016. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.magnacharta.org/>

resources/files/text-of-the-bologna-declaration. – Title from the screen.

7. Examination performances of German and international medical students in the preclinical studying-term – A baseline study / D. Huhn, F. Resch, R. Duelli [et al.] // Ger. Med. Sci. – 2014. – Vol. 31, № 3. – Doc29.

8. International medical students – a survey of perceived challenges and established support services at medical faculties / D. Huhn, F. Junne, S. Zipfel [et al.] // Ger. Med. Sci. – 2015. – Vol. 32, №1. – Doc9.

9. Misra R. Relationships among life stress, social support, academic stressors, and reactions to stressors of international students in the United States / R. Misra, M. Crist, C.J. Burant // Int. J. Stress Manag. – 2003 – Vol. 10, №2. – P. 137-157.

10. Poyrazli S. An exploratory study of perceived discrimination and homesickness: a comparison of international students and American students / S. Poyrazli, M.D. Lopez // J. Psychol. – 2010. – Vol. 141, №3. – P. 263–280.

11. Sawir E. Language difficulties of international students in Australia: the effects of prior learning experience / E. Sawir // Int. Edu. J. – 2005. – Vol. 6, №5. – P. 567–580.